

OBSAH

OBSAH	3
SEZNAM GRAFŮ	9
SEZNAM OBRÁZKŮ	10
SEZNAM TABULEK	11
EDITORIÁL.....	15
1 RACIONALIZACE KURIKULA Z HLEDISKA KONCIPOVÁNÍ UČEBNIC	23
1.1 Cíle a perspektivy ekonomického vzdělávání v České republice	23
1.2 Vzdělávací soustava	28
1.3 Předškolní výchova	29
1.4 Ekonomické vzdělávání na základních školách	30
1.5 Ekonomické vzdělávání na středních školách.....	33
1.5.1 Ekonomické vzdělávání na obchodních akademích	34
1.5.2 Ekonomické vzdělávání na ekonomických lyceích	37
1.5.3 Ekonomické vzdělávání na technických učebních a studijních oborech	42
1.5.4 Ekonomické vzdělávání na gymnáziích	44
1.5.5 Ekonomické vzdělávání na vyšších odborných školách	47
1.5.6 Koncepce předmětu „ekonomika“ na obchodních akademích.....	49
1.5.6.1 <i>Cíle předmětu ekonomiky</i>	50
1.5.6.2 <i>Obsah a uspořádání učiva předmětu ekonomika na středních školách</i>	54
1.5.7 Moderní tendence ve výuce ekonomických předmětů	56
1.5.8 Dílčí závěry	64
1.6 Učebnice.....	66
1.6.1 Funkce, struktura a parametry učebnice	67
1.6.2 Teoretická východiska pro hodnocení učebnic	69
1.6.3 Kritéria hodnocení učebnic podle kritérií Obsta a Prášilové.....	70

1.6.3.1	<i>Analýza učebnice ekonomika 1 pro obchodní akademie a ostatní střední školy (Klinský, P., Münch, O., 2012) podle strukturních komponentů.....</i>	73
1.6.3.2	<i>Strukturní komponenty středoškolské učebnice Účetnictví 1. díl (Štohl, P., 2008) ...</i>	77
1.6.4	Hodnocení učebnic podle kritérií Skalkové, J.	81
1.6.4.1	<i>Analýza hodnocení učebnic ekonomiky pro obchodní akademie podle kritérií Skalkové .....</i>	83
1.6.5	Hodnocení učebnic podle zařazovaných témat globální výchovy	90
1.6.5.1	<i>Kritéria pro hodnocení globální výchovy.....</i>	92
1.6.5.2	<i>Analýza hodnocení učebnic Ekonomiky pro obchodní akademie a ostatní střední školy podle zařazených globálních témat.....</i>	94
1.6.6	Hodnocení učebnic podle pojetí finanční gramotnosti	98
1.6.6.1	<i>Analýza finanční gramotnosti vybraných předmětů obchodní akademie .....</i>	101
1.6.7	Kritéria hodnocení středoškolských učebnic pro získání schvalovací doložky MŠMT ...	106
1.6.7.1	<i>Analýza hodnocení učebnic a cvičebnic ekonomiky pro obchodní akademie na základě kritérií získání schvalovací doložky MŠMT.....</i>	106
1.6.8	Dilčí závěry hodnocení učebnic	117
1.7	Celkový závěr.....	122
1.8	Literatura.....	125

2 MIESTO A ÚLOHA VYUČOVACÍCH METÓD V KOMPLEXNOM DIDAKTICKOM SYSTÉME 133

2.1	Teoretické prístupy k vymedzeniu vyučovacej metódy.....	133
2.1.1	Charakteristika vyučovacej metódy.....	135
2.1.1.1	<i>Funkcie vyučovacích metód.....</i>	138
2.1.1.2	<i>Klasifikácia vyučovacích metód .....</i>	143
2.1.2	Vzťah pedagogickej tvorivosti a vyučovacích metód	154
2.2	Vyučovacie metódy a ostatné prvky didaktického systému	161
2.2.1	Vzťah medzi vyučovacou metódou a cieľom vyučovania	164
2.2.2	Vzťah medzi vyučovacou metódou a obsahom vyučovania	168
2.2.3	Vzťah mezi vyučovacou metódou a didaktickými zásadami	172
2.2.4	Vzťah medzi vyučovacou metódou, učiteľom a žiakom.....	177
2.2.5	Vzťah medzi vyučovacou metódou a vyučovacím štýlom učiteľa	190
2.2.6	Vzťah medzi vyučovacou metódou a organizačnou formou vyučovania.....	193
2.2.7	Vzťah medzi vyučovacou metódou a stupňom školy	197

2.2.8	Vzťah medzi vyučovacou metódou a materiálnymi didaktickými prostriedkami	198
2.3	Empirický prieskum zameraný na faktory ovplyvňujúce výber vyučovacej metódy	199
2.3.1	Koncepcia prieskumu.....	200
2.3.2	Výsledky prieskumu a ich interpretácia	204
2.3.2.1	<i>Prvky didaktického systému ovplyvňujúce výber vyučovacej metódy .....</i>	204
2.3.2.2	<i>Súvislosť vzťahu medzi vyučovacím štýlom učiteľa a vekom respondentov pri výbere vyučovacej metódy.....</i>	208
2.3.2.3	<i>Prístup študentov učiteľstva odborných ekonomických predmetov a učiteľov z praxe k podpore rozvoja tvorivosti žiakov.....</i>	211
2.3.2.4	<i>Súvislosť autoritatívneho vyučovacieho štýlu učiteľa a počítačovej gramotnosti ...</i>	212
2.3.3	Návrhy na využitie výsledkov prieskumu v praxi	214
2.4	Literatúra	216
2.5	Príloha 1	220
3	EFEKTÍVNOSŤ VYUČOVACÍCH METÓD A JEJ MERANIE.....	223
3.1	Teoretické východiská riešenej problematiky.....	223
3.1.1	Tradičné prístupy k výberu vyučovacích metód	223
3.1.2	Tradičné „verzus“ aktivizujúce vyučovacie metódy	230
3.1.3	Efektivita a efektívnosť vzdelávania	240
3.1.4	Znaky efektívneho vyučovania	245
3.1.5	Spätná väzba a sebareflexia	248
3.2	Meranie efektívnosti vyučovacích metód	254
3.3	Prieskum využívania aktivizujúcich vyučovacích metód vo vyučovacom procese	257
3.3.1	Pozorovanie ako základ zisťovania empirických údajov	258
3.3.2	Interpretácia výsledkov pozorovaní a overenie hypotéz	261
3.3.3	Závery analýzy prieskumu a návrhy riešení	273
3.4	Príklad merania efektívnosti vyučovacích metód vo vyučovacom procese – metóda experimentu.....	274
3.4.1	Plán experimentu	274
3.4.2	Priebeh experimentu	276
3.4.2.1	<i>Predtest.....</i>	276
3.4.2.2	<i>Obsah vzdelávania a aplikované vyučovacie metódy .....</i>	277
3.4.2.3	<i>Posttest .....</i>	277

3.4.2.4	<i>Interpretácia výsledkov experimentu</i>	278
3.4.2.5	<i>Závery experimentu a overenie hypotéz</i>	285
3.5	Literatúra.....	290
4	RACIONALIZÁCIA A MODERNIZÁCIA VYUČOVACÍCH PROSTRIEDKOV A ORGANIZAČNÝCH FORIEM AKO NÁSTROJ ZVYŠOVANIA EFEKTÍVNOSTI VYUČBY	293
4.1	Vyučovacie prostriedky vo výučbe ekonomických predmetov	296
4.1.1	Učebnice a učebné texty	300
4.1.2	Ostatné učebné pomôcky	305
4.1.3	Didaktická technika.....	306
4.1.4	Využitie modernej didaktickej techniky a učebných pomôcok na racionalizáciu vyučovacieho procesu v školách	309
4.2	Organizačné formy vyučovania a organizácia práce na stredných školách	314
4.2.1	Druhy organizačných foriem výučby využívané na stredných školach	318
4.2.2	Organizácia vyučovacieho procesu a manažérské spôsobilosti učiteľa	326
4.2.2.1	<i>Plánovanie v práci učiteľa ekonomických predmetov</i>	328
4.2.2.2	<i>Organizovanie a vedenie ľudí v práci učiteľa ekonomických predmetov</i>	334
4.2.2.3	<i>Kontrola v práci učiteľa ekonomických predmetov</i>	335
4.2.2.4	<i>Formovanie manažérskych spôsobilostí v procese prípravy učiteľov ekonomických predmetov</i>	336
4.2.3	Výchovno-vzdelávacie programy a pedagogická dokumentácia ako nástroje organizácie a riadenia vyučovacieho procesu na stredných školách.....	338
4.3	Kvalitatívna analýza vplyvov školskej reformy v slovenskej republike na využívanie moderných vyučovacích prostriedkov a organizačných foriem na ekonomicke zameraných stredných školach.....	346
4.4	Literatúra.....	357
5	ORGANIZAČNÍ FORMY VÝUKY A ELEKTRONICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ.....	361
5.1	Organizační formy výuky a jejich pozice v didaktickém systému	361
5.2	Diferenciace vyučování z hľadiska organizačných forem výuky	364
5.3	Vyučovací hodina.....	374

5.4 Skupinová a kooperativní výuka.....	379
5.5 Diferencované vyučování.....	383
5.6 Domácí příprava žáků.....	384
5.7 Exkurze.....	385
5.8 Integrované formy výuky	387
5.9 Koncepční rámec realizace organizačních forem výuky.....	391
5.10 Elektronické vzdělávání	401
5.11 Shrnutí významu organizačních forem výuky a elektronického vzdělávání	415
5.12 Literatura	418

6 SYSTÉMY MANAŽÉRSTVA KVALITY V EKONOMICKOM VZDELÁVANÍ 421

6.1 Kvalita školy.....	421
6.2 Systémy manažerstva kvality vo vzdelávaní	426
6.2.1 TQM	426
6.2.1.1 Niektoré rozdiely medzi inštitúciou uplatňujúcou TQM a bežnou inštitúciou.....	429
6.2.1.2 Subsystémy TQM.....	430
6.2.1.3 Aspekty TQM.....	431
6.2.1.4 Piliere TQM.....	432
6.2.1.5 Princípy TQM	441
6.2.1.6 Uplatnenie TQM vo vyučovacom procese.....	443
6.2.2 EFQM	466
6.2.3 Model CAF.....	471
6.2.4 TQMEX model	473
6.2.5 Model Six Sigma	475
6.2.6 QFD	475
6.3 Analýza vybraných parametrov kvality na VŠE v Prahe.....	478
6.3.1 Analýza študijných výsledkov študentov VŠ.....	478
6.3.2 Analýza kvality vyučovacieho procesu na Katedre didaktiky ekonomických predmetov (KDEP)	493
6.3.2.1 Hodnotenie kvality vyučovania vybraných predmetov.....	493
6.3.2.2 Hodnotenie kvality kvalifikačných prác.....	513
6.3.2.3 Vplyv vysokoškolského učiteľa na kvalitu vyučovacieho procesu.....	514
6.4 Záverečné zhodnotenie.....	520

6.5 Literatúra.....	523
REJSTŘÍK.....	529
SUMMARY.....	533